Evgheni Cearușin

MUSTĂȚEL, TOMUȚ ȘI COȚOFANA

EDITURA RADUGA, MOSCOVA — EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREȘTI

„Anii copilăriei i-am petrecut printre sălbăticiuni şi animale de casă... Pictor şi scriitor am devenit datorită copilăriei, deoarece toate impresiile culese atunci au rămas pentru mine, pînă-n ziua de azi, cele mai puternice, mai interesante şi mai minunate din cîte am avut". Aşa scria despre sine Evgheni Cearuşin, cunoscut artist al U.R.S.S., autor a numeroase cărţi pentru copii, om de mare suflet şi cu mult farmec personal. Animalele şi păsările sale sălbatice au lăsat o urmă de neşters în inimile copiilor. Desenele lui Evgheni Cearuşin sînt cunoscute, foarte îndrăgite şi dorite tot mai mult de ei.

Eroii cărţii sale „Mustăţel, Tomuţ şi coţofana" au trăit pe lîngă casa lui Evgheni Cearuşin. Veselul şi isteţul căţel Tomuţ, preferatul său, este prietenul de joacă şi distracţii al lui Nikita, fiul scriitorului. Dolofanul Mustăţel, un pisoi din cale afară de curios şi de nostim, o păţeşte de la păsări tocmai datorită excesului său de curiozitate. Se mai vorbeşte în carte despre doi ursuleţi zburdalnici, meşteri în tot felul de pozne, despre un pui de vulpe, despre o coţofană şi despre sălbăticiuni amuzante.

EDITURA RADUGA, MOSCOVA — EDITURA ION CREANGA, BUCUREŞTI

1984

Evgheni Cearuşin

MUSTĂŢEL, TOMUŢ ŞI COŢOFANA

Ilustraţiile autorului
În româneşte de Mihail Calmâcu

Titlul lucrării originale:

E. Чарушин

ТЮПА, ТОМКА И СОРОКА

Москва

«Детская литература»

1966

© Traducere de Editura Ion Creangă, Bucureşti, 1984

© Ilustraţii de Editura Raduga, Moscova, 1984

Lector Ecaterina Şişmanian

Tipărit în U.R.S.S.

DE CE L-AU PORECLIT PE MUSTĂȚEL... MUSTĂȚEL

Cînd se miră de ceva sau vede ce n-a mai văzut încă, adică lucruri care-i stîrnesc interesul, Mustățel strîmbă din botișor și mustăcește supărat: sfîrr-sfîrr...

De s-a mișcat firul ierbii în vînt, de s-a nălțat un fluture, de-a trecut în zbor o păsărică, Mustățel pornește tîrîș: sfîrr-sfîrr... Păzea, vezi bine, acuși pun gheara pe tine! Apoi te pap, drăguță! Te joc în lăbuțe!...

Tot mustăcind el așa pe sub mustață, l-au poreclit Mustățel.

Iată, aude Mustăţel un fluierat subţire-subţirel pe-aproape.

Printre tufele de agriş, unde-i desimea mai mare, cîteva pitulici cenuşii vînează sprintene musculiţe şi gîze, ţopăind în căutarea lor.

Mustăţel se face una cu pămîntul, se tîrăşte. Acum nu mai face nici „sfîrr“, ca să nu le sperie. Tiptil-tiptil se apropie şi, cînd mi se repede odată, haţ! cu gheruţele, numai că în gheruţe... nimic.

E prea mic Mustăţel pentru o treabă ca asta.

Îi mai trebuie niţică învăţătură şi multă-multă îndemînare.

MAMA CREDE CĂ MUSTĂȚEL E ÎNCĂ MIC

Mustățel a mîncat bătaie. Mustățica, mama lui Mustățel, i-a tras o chelfăneală zdravănă, fiindcă nu-i mai pasă de el.

Ea așteaptă cu nerăbdare să aibă alți pisoiași.

Le-a și găsit un culcuș de toată frumusețea, într-un paner. În el își va alăpta sugarii, le va cînta, torcînd, cîntece de leagăn.

Acum, lui Mustățel îi e frică de ea. Nici că se apropie de paner. O papară i-a fost de ajuns, nu mai vrea alta.

Pisicile au un obicei: pe noii sugari îi alăptează cu drag, pe pisoii mai măricei îi gonesc de lîngă ele. Numai că Mustățica n-a avut parte de noii pisoi, i-au fost luați.

De aceea umblă neliniştită de colo-colo, îi caută, îi cheamă. Are lapte destul, dar n-are cui să-l mai dea.

Aşa încît, tot căutîndu-şi pisoii, Mustăţica a dat cu ochii de Mustăţel. Numai că acesta, după cum am arătat, se cam ferea de ea.

Ei însă i se năzări că Mustăţel este unul din pisoiaşii pierduţi.

Tare se mai bucură Mustăţica. Pe loc prinse a toarce, a-l îmbia pe Mustăţel să dea iama la lăptic, să se bucure de dezmierdările mamei.

Dar el nu se lăsa ademenit cu una, cu două.

„De aşa dezmierdări, îşi zicea pesemne în gînd, mulţam frumos!"

Iar Mustăţica!

„Vin la mama, să-ţi dea lăptic!" şi se lungi pe-o parte.

Vai, lăpticul e cald, şi ce bun e la gust! Mustăţel se linge pe botic. Deşi e înţărcat demult, n-a uitat gustul laptelui.

Pînă la urmă, Mustăţica l-a convins.

Şi a supt Mustăţel pe săturate, pînă l-a prins somnul.

După care, începură alte minunăţii.

Socotindu-l tot bebeluş, Mustăţica îl răsturnă pe spate şi prinse a-l spăla cu limba, a-i face toaleta.

Mirat, Mustăţel deschise ochii: ce o fi vrînd de la el, că doar poate şi singur să facă treaba asta!

Dădu să plece. Mustăţica cercă să-l înduplece:

„Nu pleca, stai cu mama. Eşti încă mic şi nepriceput, ai să te rătăceşti."

Şi se apucă să-i toarcă un cîntecel de leagăn, numai că în curînd adormi chiar ea.

Mustăţel se strecură uşurel din paner şi se apucă de alte treburi. Ba una, ba alta.

Ici se luă după un fluturaş, mai colea dădu tîrcoale unui vrăbioi.

De cum se trezi, Mustăţica se şi întrebă pe unde o fi Mustăţel. Ieşi fuguţa în curte, mieună după dînsul.

În vremea asta Mustăţel se căţărase pe acoperiş şi pornise iar, tîrîş-pitiş, după o păsărică, să o bage-n sperieţi.

De jos, Mustăţica strigă, speriată şi ea:
„Păzea să nu cazi! Vin' la mama!"
Ţi-ai găsit, Mustăţel să dea ascultare.
Atunci Mustăţica se căţără după el, îl înhăţă de ceafă şi haida de pe acoperiş, cu odorul în dinţi. Geaba se zbătea Mustăţel şi dădea din lăbuţe, cum că nu-i place să fie tratat astfel.
Fiindcă Mustăţica nu pricepea deloc că Mustăţel nu mai este de mult un sugar.

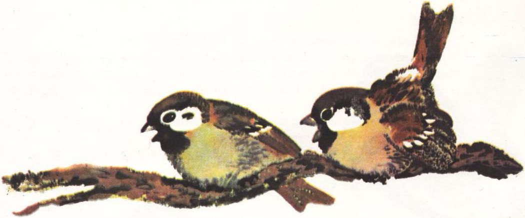

DE CE MUSTĂȚEL NU MAI VÎNEAZĂ PĂSĂRI

Nu departe de Mustățel șade un vrăbioi și tot zice întruna:

„Cip-cirip!
Cip-cirip!"

Mustățel pornește tîrîș: sfîrr-sfîrr... Păzea, vezi bine, acuși pun gheara pe tine! Apoi te pap, drăguță! Te joc în lăbuțe!

Numai că vrăbioiul l-a și simțit și a dat glas numaidecît, spre știința tuturor vrăbiilor:

„Cirip! Cirip! Am zărit un tîlhar de drumul mare! Ia uitați-vă unde se ascunde! Ia uitați-vă!"

De unde de neunde, apărură puzderie de vrăbii și, sfîrîind din aripioare, se așezară care prin tufăriș, care de-a dreptul pe cărare, în fața lui Mustățel. Și prinseră toate a-l ocărî:

„Cip-cirip!
Cip-cirip!"

Lărmuiesc, ciripesc, fac un tărăboi de te cuprinde spaima.

S-a speriat și Mustățel — o asemenea întîmpinare încă n-a mai pomenit — și a dat bir cu fugiții.

Iar vrăbiile lărmuiesc în urma lui încă multă vreme.

Își povestesc, pesemne, una alteia toată întîmplarea: cum l-au văzut pe Mustățel venind tîrîș spre stol, cum era gata-gata să pună gheara pe ele și să le mănînce. Apoi, cît de viteze au fost ele, vrăbiile, că au știut să-l pună pe fugă.

„Vînătoare cu ghinion, asta-i! gîndește Mustățel. Să nu-ți pice nimic în gheruțe!"

Acum, Mustățel s-a cățărat într-un copac, s-a ascuns în frunzișul lui și pîndește.

Iată însă că nu vînătorul descoperi vînatul, ci vînatul pe vînător.

Căci, stînd aşa la pîndă, Mustăţel băgă de seamă că nu-i singur în copac, că este cercetat cu luare-aminte de nişte păsări ciudate, ce nu seamănă nici cu pitulicile pitice, nici cu gălăgioasele vrăbiuţe, şi că aceste păsări sînt aproape cît el de mari. De bună seamă că erau nişte mierle în căutarea unui locşor mai potrivit pentru cuib, care priveau mirate la strania vietate cu blăniţă şi mustăţi.

Tare se mai bucură Mustăţel la vederea lor!

„Ia te uită! Ce păsări ciudate! Din ce neam or fi?" Şi-o porneşte tîrîş: sfîrr-sfîrr... Păzea, vezi bine, acuşi pun gheara pe tine! Apoi te pap, drăguţă! Te joc în lăbuţe!

Numai că Mustăţel nu prea ştia pe care pasăre să pună gheara mai întîi.

O mierlă şedea în spatele lui, cealalta în faţă, mai aproape de dînsul.

Aşa că începu să se sucească nehotărît, să se uite cînd la una, cînd la cealaltă.

Şi deodată, tocmai cînd se întoarse cu coada spre mierla din spate, cea din faţă mi se repede de sus asupra lui şi pac! cu clonţul în frunte.

Lui Mustăţel i se opri răsuflarea.

Ce-a fost asta, ce s-a-ntîmplat?

Pricepu că a fost amarnic jignit, că pasărea l-a pocnit cu clonţul.

Şi atunci — tule-o! Sări din copac în iarbă, iar de aici, cît îl ţineau picioarele, să se ascundă undeva.

Astăzi, cînd Mustăţel dă de cîte o zburătoare, se face că n-o vede.

Iată de ce nu mai vînează păsări.

COȚOFANA

De cum zărește pe careva, coțofana cîrîie.

De află ceva nelalocul lui ori mai altminteri așezat — hop! că-i prin preajmă și ea.

De-a pus ochii pe un cuib străin — cioca-cioca, a și spart ouăle ori a înghițit puii abia ieșiți din găoace.

Pînă și sălbăticiunilor pădurii o întîlnire cu coțofana nu le surîde deloc. Din pricina ei nu se pot ascunde de dușmani. Turuie din plisc și dă în vileag în toată pădurea cine și unde s-a ascuns. Numai ce-o auzi:

„Te văd!
Te văd!
Ia uitați-vă unde s-a pitit cutare!"

Așa că sălbăticiunile fug din calea ei. Dar nici coțofana nu le slăbește din urmă. Unde sînt ele, acolo-i și ea.

De-a ieșit sălbăticiunea în cîmp, coțofana se rotește în jurul ei și tot dă din plisc:

„Te văd!
Te văd!
Geaba fugi — că nu te las
Și-ți iau prada de sub nas!"

Poftim, asta-i coțofana.

A ieșit în poiană o găină sălbatică, sau gotcă cum i se mai spune, cu cîrdul de puișori după ea. Straşnic îi mai păzește.

Puișorii scurmă, caută de mîncare. Sînt încă mici, nu pot zbura.

Oricine le poate face rău, dacă-i ceva mai mare.

Coțofana-hoața a și ochit prada. Mai întîi s-a ascuns, apoi a prins a țopăi spre cîrd, mai aproape, mai aproape...

Vrea să ia o gustare.

„Clonc! Clonc! se alarmează gotca. Duşmanul e pe-aproape!"

Se uită coţofana — ia puii de unde nu-s. Parcă au intrat cu toţii în pămînt!

Pe cine să pună gheara?

Cum rămîne cu gustarea?

S-a supărat coţofana:

„Cîr! Cîr! Nu-i frumos,
M-am ales doar cu ponos..."

Căci îndată gotca sări asupra ei şi o puse pe fugă.

Ruşinoasă fugă.

Gotca se întoarse la ai săi şi cloncăni iar:

„Clonc!
Clonc!
Duşmanul e departe!"

Îndată au apărut şi puişorii. Veneau din toate părţile: care

de sub un con de brad, care de după o crenguţă uscată, care dintr-o gropiţă, care de după o moviliţă. Iar de după un buştean mai mare, grosul cîrdului ieşi pe cărare.

Scăpînd coțofana de gotcă, se apucă să-și curețe clonțul. Apoi iar își roti privirea în toate părțile, ciuli urechea. N-o apare careva? Nu i-o pica ceva la masă? Din furtișag, de bună seamă, de la alții.

În poiană mormăie o ursoaică. E nemulţumită că ursuleţii n-o ascultă. Se ţin de giumbuşlucuri. Unul pleoscăie cu labele într-o băltoacă — îi place să vadă stropii sărind. Celălalt s-a căţărat într-un călin şi se dă huţa pe o creangă.

Coţofana a şi apărut în preajma lor:

„Vă văd!
Vă văd!
Ce faceţi aici?"

Ursoaica a amuţit, nu mai mormăie. Ursuleţii, deşi încă mici şi prostuţi, au înţeles: cît a mormăit şi a mîrîit mama la ei — nu erau duşmani pe aproape, se puteau zbengui în voie. Dacă a tăcut acum — trebuie să se ascundă repejor, că nu-i de glumă.

Aşadar, ţuşti! din băltoacă unul, hop! din călin celălalt şi — galop! amîndoi în desiş pînă o trece primejdia. Şezură acolo pînă cînd coţofana îi lăsă în bună pace.

Într-o altă poiană o lupoaică a adus demîncare puilor.

Fiecare a înşfăcat prada, o trage spre el.

Mîrîie unii la alţii, îşi arată colţii.

Iar coţofana, de sus, cît o ţine pliscul:

„Vă văd!
Vă văd, să ştiţi!
Lăsaţi prada şi fugiţi!"

Şi lupşorii — care-ncotro, cu coada-ntre picioare.

Lupoaica însă nici gînd să dea ascultare îndemnului; ea nu fuge. Coţofana se roteşte deasupra ei, cîrîie, nu ştie că lupoaica într-adins nu se ascunde de ea, că vrea doar s-o îndepărteze de pui.

Între timp aceştia s-au întors la pradă, s-au îndestulat şi nici un oscior coţofenei nu i-au lăsat.

Ceva mai încolo un rîs se strecoară spre un cîrd de potîrnichi. Ele ciugulesc fără grijă, nu ştiu de primejdie.

Iată şi coţofana. E curioasă să ştie ce ciugulesc găinuşele acestea. Dar aude un foşnet în desiş.

Într-o clipă coţofana e în vîrful unui brad. De acolo vede că spre cîrdul de potîrnichi se strecoară o fiară:

„Te văd!
Te văd, negreşit!
Ia uitaţi-vă unde s-a pitit!"

Potîrnichile au auzit-o şi — sfîrr! din aripi, ca la comandă. Geaba a sărit rîsul, că n-a mai apucat nimic.

Un dulău a dibuit urmele unor capre sălbatice. E flămînd, vrea să le găsească şi să le dea gata.

Dar coţofana e acolo, a şi dat strigarea:

„Iată-l, păzea!

Fugiţi că-i colea!"

Caprele au auzit-o şi — pe-aici li-i drumul! S-a luat după ele dulăul, dar cearcă de le mai ajunge acum!

Şi tot aşa pîndeşte şi trage cu urechea coţofana, doar-doar o pica ceva şi în clonţul ei.

PUFUŞOR ŞI PĂSĂRELELE

Pisicilor le place să vîneze. O păsărică, colea, li-i tocmai pe plac. Pufuşor al nostru nu se abate nici el de la această regulă, numai că el nu obişnuieşte să vîneze acasă. Acasă el nu se atinge de nici o vietate. Într-o zi cineva mi-a adus într-o colivie mică nişte păsări cîntătoare — sticleţi, canari.

„Oare unde să le ţin, m-am gîndit, ce să fac cu ele? Să le pun în libertate, nu se poate — afară e viscol şi ger. Să le ţin înghesuite în colivie, iar nu mă rabdă inima."

Atunci am aşezat un brăduţ în colţul odăii, am acoperit mobila cu nişte ziare, ca să nu o murdărească, şi am deschis colivia...

„Faceţi ce poftiţi, le-am zis, numai să mă lăsaţi să lucrez."

Sticleţii şi canarii şi-au luat zborul din colivie şi s-au dus drept în brăduţ.

Au început să-şi facă de lucru prin crengile lui, să cînte. Tare le mai place!

A intrat şi Pufuşor în odaie, s-a uitat cu mare interes la păsărele.

„Hait, mi-am zis, trebuie să pun mîna pe Pufuşor şi să-l scot afară. Altminteri va începe vînătoarea."

Dar — să vezi şi să nu crezi — nu păsărelele îl interesau pe Pufuşor, ci bradul. Îl mirosi cu luare-aminte, la păsărele nici că se uită.

Sticleţii şi canarii s-au cam înfricoşat de Pufuşor. Se ţin la distanţă, se feresc de el.

Cît despre Pufuşor, parcă nici nu-i vede. S-a întins leneş lîngă brăduţ, să doarmă.

Totuşi, pentru mai multă siguranţă, l-am scos pe Pufuşor din odaie.

„S-o fi prefăcînd, mi-am zis, acuşi pune gheara pe vreo păsărică."

De atunci a trecut o bucată de vreme. Păsărelele s-au apucat să-şi construiască cuiburi. Căutau puf prin casă, destrămau cîrpe pentru aţă şi scame.

Pufuşor venea în vizită la ele. Nici sticleţii, nici canarii nu se mai temeau de el. De ce să se teamă, dacă nu le făcea nici un rău?

Pînă la urmă au prins atîta curaj încît au început să smulgă pentru cuiburile lor puf chiar din blăniţa lui Pufuşor.

Pufuşor dormea, iar păsărelele îl ciuguleau.

PUII DE VULPE

Un prieten al meu ţinea în casă doi pui de vulpe.

Erau nişte pui tare sprinteni şi neastîmpăraţi.

Ziua dormeau amîndoi sub pat, iar noaptea ieşeau de acolo şi se apucau să se zbenguie prin odaie şi să facă un tărăboi, maică-măiculiţă! cît era nopticica de lungă.

Pînă acolo ajungeau cu zburdălnicia lor, încît săreau pe pieptul amicului meu adormit, de parcă era un buştean, pînă cînd acesta se trezea şi-i punea pe fugă.

Amîndoi puii de vulpe erau adevăraţi acrobaţi.

Cît ai zice „unu!“ se şi căţărau pe perdeaua ferestrei, pînă la galerie.

Cînd ai zis „doi!“ îi şi vedeai pe dulap.

De pe dulap săreau pe scrin sau pe altceva. Iată, acum unul l-a înşfăcat de ceafă pe celălalt şi mătură cu el duşumeaua.

Într-o zi s-a întors vînătorul acasă de la treburile lui. Puii de vulpe — nicăieri. Începu să-i caute...

Pe dulap — nimic.

Dădu scrinul la o parte — nici acolo, nimic.

Nici sub scaune.

Nici sub pat.

Deodată, prietenul meu se frecă la ochi — ce-o fi asta? Una din cizmele lui de vînătoare, care stătea într-un ungher, prinse a se mişca. Se bălăbăni într-o parte, în alta, căzu...

Apoi reveni şi... o luă din loc. Sărea, se dădea tumba, iar cădea şi se ridica.

Ia te uită minunăţie!

Acum cizma ajunse în dreptul vînătorului.

Acesta se uită bine la năzdrăvana de cizmă şi văzu o coadă pufoasă ieşind dinlăuntrul ei. Apucă coada cu mîna şi-l trase afară pe unul din puii de vulpe. Apoi scutură cizma şi din ea sări pe duşumea celălalt pui, care şezuse mai la fund.

Curat saltimbanci!

TOMUȚ

Am văzut la prietenul meu o cățelușă de vînătoare.

Era o cățelușă de toată frumusețea: urechile lungi, coada scurtă.

Prietenul meu, vînătorul, îmi povesti cît de deșteaptă este ea, cum îl ajută la vînătoare, cît de cuminte și de curată este...

Avea de la ea, îmi spuse, cîțiva cățel.

Mă pofti să-i văd. Am acceptat bucuros.

„Care dintre cățeii aceștia, m-am întrebat văzîndu-i, ar putea să-mi fie de folos la vînătoare? Cum să aflu care-i mai isteț și care-i nepotrivit pentru treaba asta?"

Mă uit la unul din cățel. Mănîncă și doarme mult, mi se spune. Are să iasă din el un leneș, știut lucru.

Mă uit la altul. Acesta e un cățel rău. Mîrîie din te miri ce și se ia la bătaie cu toți ceilalți. Nu-l iau nici pe el. Asemenea năravuri nu-mi plac.

Mă uit la al treilea. E şi mai nepotrivit, cred. Se dă şi el la ceilalţi, dar nu ca să se bată, ci ca să-i lingă. O să fie un linguşitor şi un molîu. Or să-i ia alţii vînatul din gură.

La această vîrstă căţeilor le cresc dinţii şi îi mănîncă gingiile, din care cauză le place să roadă cîte ceva. Unul din ei tocmai rodea o bucăţică de lemn. I-am luat lemnul şi l-am ascuns. O să-l găsească oare?

Căţelul începu să caute. Mai întîi îi mirosi pe fraţii săi. Nu cumva unul din ei i-a luat jucăria? Nu găsi la ei nimic. Leneşul dormea, căţelul cel rău mîrîia supărat, linguşitorul îl lingea pe acesta din urmă ca să-l îmbune.

Porni să adulmece aiurea şi în curînd se îndreptă fără greş spre ascunzătoarea în care pusesem bucăţica de lemn.

Eram bucuros.

„Asta, mi-am zis, o să iasă un vînător pe cinste. N-o să-i scape vînatul."

L-am botezat Tomuţ şi m-am apucat să-l dresez. Straşnic ajutor la vînătoare am căpătat!

CUM A ÎNVĂȚAT TOMUȚ SĂ ÎNOATE

Într-o zi ne-am dus la plimbare și l-am luat pe Tomuț cu noi.

L-am purtat într-o servietă, ca să nu obosească prea tare.

Cînd am ajuns pe malul lacului, ne-am așezat în iarbă și am început să aruncăm cu pietricele în apă, să vedem care aruncă mai departe. Servieta, cu Tomuț cu tot, am pus-o alături. Tomuț a scos numaidecît capul afară și, văzînd cum una din pietre a pleoscăit pe luciul apei, o luă la fugă după ea.

Picioarele lui strîmbe se mișcau neîndemînatic, i se împleticeau în nisip. Ajungînd la malul apei doar cît să-și moaie labele în ea, se întoarse spre noi.

— Curaj, Tomuț, curaj, că nu te îneci!

Tomuț se hotărî, intră în apă. Mai întîi pînă la burtică, apoi pînă la gît, apoi de tot. Numai codița ciumpă i-a rămas la suprafață, repezită în sus. Ce făcu ce nu făcu el sub apă — nu știu. Doar atîta știu că, deodată, l-am vazut sărind pe mal, tușind și strănutînd de mama focului. Se vede treaba că se

apucase să respire sub apă şi că aceasta i-a intrat pe nas şi în gură. De piatra după care fugise a uitat, desigur...

Am luat atunci mingea lui Tomuţ şi am aruncat-o în lac.

Tare îi mai plăcea lui Tomuţ să se joace cu mingea. Era distracţia lui preferată. Mingea se izbi de luciul apei, se roti cîtăva vreme, apoi se opri. Stătea neclintită pe apă ca pe duşumeaua de acasă.

Tomuţ îşi recunoscu jucăria şi nu-l răbdă inima — fugi ca din puşcă după ea. Alerga scheunînd, cu ochii la minge.

Numai că de data asta nu-şi mai cufundă nasul în apă.

Merse cît simţi fundul apei sub picioare, apoi o porni înot. Ajungînd la minge, o înhăţă cu dinţii şi se întoarse cu ea la mal, vesel nevoie mare.

Aşa a învăţat Tomuţ să înoate.

PĂȚANIA LUI TOMUȚ

Pe vremea cînd Tomuț era doar un cățelandru de-o șchioapă, l-am luat cu mine la vînătoare.

Să se învețe cu treaba asta de mic, că nu strică.

Și am ieșit amîndoi în cîmp. Tomuț prinse a alerga după fluturi, după libelule. Sărea după greieri. Lătra la păsărele. Numai că nu izbutea să prindă nimic, toate îi zburau de sub nas. Alergă el cît alergă, pînă căzu de oboseală cu botul într-un mușuroi și adormi. Ce vreți, era încă tare mic. Mi-a fost milă să-l trezesc.

Să fi trecut cam o jumătate de oră. Apăru un bondar. Se rotea bîzîind, la o palmă de urechea lui Tomuț.

Tomuţ, deschise ochii. Se suci somnoros, se uită în jur — oare cine-i tulbură somnul? Pe bondar nu-l văzu, în schimb zări o vacă şi dădu buzna spre ea. Vaca păştea tare departe de el şi de aceea îi păru lui Tomuţ din cale afară de mică, poate de mărimea unei vrăbii.

Se ducea Tomuţ glonţ, cu coada-n vînt, drept spre vacă, s-o dea gata, nu alta! Nu mai văzuse pînă atunci un asemenea animal ciudat. Căci ciudat era, într-adevăr. Pe măsură ce Tomuţ se apropia, animalul creştea tot mai mult. Acum nu mai era cît vrabia, ci de mărimea unei pisici. Tomuţ îşi mai încetini goana, căci din pisică vaca crescuse cît o capră. Aici, pe Tomuţ îl cuprinse frica. Se opri la oarecare distanţă şi prinse a mirosi aerul: ce soi de animal o fi acesta, ce minunăţie se întîmplă?

Deodată, vaca dădu din coadă şi se clinti din loc — o înţepase, desigur, vreo insectă.

Iar Tomuţ o rupse la fugă înapoi, cu coada-ntre picioare!

De atunci ocolea vacile cale de o poştă.

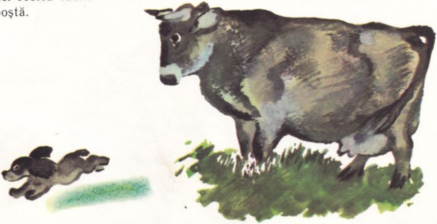

VISELE LUI TOMUȚ

Se întîmplă uneori ca Tomuț să scîncească în timpul somnului, ba chiar să latre cu ochii închiși, alteori să dea din lăbuțe de parcă ar fugi cine știe unde.

Copiii mă întreabă:

— De ce latră Tomuț? Că doar a adormit!

— Fiindcă visează, le răspund eu.

— Ce anume visează?

— Se vede treaba că are și el visele lui de cîine — vise cu vînătoarea, cu animale și păsări sălbatice. Oamenii au alte vise.

— Foarte interesant! exclamă copiii.

S-au adunat grămadă în jurul lui Tomuț și îl privesc cum doarme.

Deodată, acesta începe să latre încetișor, cu glas subțirel.

Îi întreb pe copii:

— Ei, puteţi să ghiciţi ce visează acum Tomuţ?

— Putem, răspund copiii. Tomuţ a văzut în vis un iepuraş.

Peste cîtva timp Tomuţ începe să mişte din lăbuţe.

— Acum Tomuţ a luat-o la fugă, spun copiii.

— După cine?

— Cum după cine, ca să scape de capră... A dat peste ea şi capra vrea să-l ia în coarne.

Peste puţin Tomuţ începu să mîrîie supărat, să latre ceva mai tare.

— Trezeşte-te! strigară copiii. Trezeşte-te, Tomuţ! Are să te mănînce!

— Cine are să-l mănînce? îi întreb.

— Ursul, cine altul! Tomuţ vrea să se ia la trîntă cu el, iar ursul e ditai namila! N-o să-l poată răzbi pe urs...

TOMUȚ IESE BASMA CURATĂ DINTR-O ÎNCURCĂTURĂ

Lui Tomuț nu-i place să-și rîdă cineva de el. Pe loc îi întoarce spatele și face pe supăratul.

Mai tîrziu a învățat să se prefacă cum că gluma, chipurile, n-a fost făcută pe socoteala sa, ci a altuia.

Într-o zi, Tomuț a dat peste o cloșcă cu puișori. S-a apropiat de ea, a dat să miroasă puii.

Numai că cloșca a făcut un tărăboi, să te ții! A sărit în spinarea lui Tomuț și, mînă!

Galopează cloșca de-a călare pe Tomuț, cloncăne și-l ciupește zdravăn cu clonțul.

Parcă o auzi cum îi zice:

„Na, na, netrebnicule, asta ți-i educația?! Îți arăt eu ție! Îți arăt eu ție! Să nu te mai prind la puișori!"

Deși jignit amarnic de o asemenea comportare, Tomuț nu voi să dea prilej de rîs celorlalți. De aceea se prefăcu pe loc că nu pe el îl ocărăște și-l scarmănă cloșca cu clonțul, că el, vezi bine, n-are nici un amestec în treaba asta. Văzîndu-l cumințit, cloșca sări din spinarea lui Tomuț și se întoarse la puii ei.

NIKITA E DOCTOR

Nikita îi spune lui Tomuţ:

— Stai cuminte, Tomuţ, am să te doftoricesc îndată.

Îmbracă Nikita un halat alb, închipuit dintr-un cearşaf, îşi pune pe nas nişte ochelari, iar drept stetoscop pentru ascultat bolnavul ia o trîmbiţă veche de tinichea. Iese din odaie şi ciocăneşte la uşă, chipurile a venit doctorul în vizită. Se şterge cu un prosop pe mîini, cică doctorul s-a spălat...

Face apoi o plecăciune în faţa pacientului Tomuţ şi-i spune:

— Bine te-am găsit, tinere! Se pare că eşti cam bolnăvior matale. N-ai vrea să-mi spui şi mie unde te doare?

De bună seamă, Tomuţ tace mîlc şi doar mişcă uşurel din coadă:

„Iertare, nu ştiu să vorbesc."

— În cazul acesta culcă-te, tinere, să te ascult, zice doctorul Nikita.

Şi îl întoarce pe Tomuţ cu burtica în sus. Apoi lipeşte de ea stetoscopul şi vrea să-l asculte...

Dar Tomuţ — haţ pe doctor de ureche!

— Aşa, care va să zică, muşti! se revoltă Nikita, speriat. Îl muşti pe doctor, hai?

Supărat, îi ridică lui Tomuţ o labă şi-i pune termometrul, adică creionul care ţine locul acestuia.

Numai că Tomuţ nu se lasă cu una cu două să i se ia temperatura. Dă din labe, se zbate cu desperare. Atunci doctorul îi spune pacientului său:

— Stai cuminte, deschide gura şi spune: a-a-a. Apoi ai să-mi arăţi şi limba.

Voi să-i vadă limba, dar Tomuţ nici gînd să i-o arate, schiaună de mama focului...

— Am să-ţi prescriu, tinere, un medicament, zice doctorul, şi am să te învăţ să te speli pe dinţi. Văd că eşti cam dezordonat, nu-ţi place să te speli.

Zicînd acestea, Nikita luă periuţa sa de dinţi, şi tocmai se pregătea să-l înveţe pe pacient cum devine treaba asta cu spălatul, cînd pacientul — haţ! periuţa în bot şi, ţuşti! cu ea în curte sub gard, unde o făcu bucăţi-bucăţele.

— Eşti un prostănac, Tomuţ! strigă după el Nikita. Nu aşa se joacă de-a doctorul şi pacientul!

Nicicînd n-a mai vrut Tomuţ să înveţe jocul acesta.

URSULEȚII

Niște vînători au găsit în pădure doi ursuleți. Ursuleții erau atît de mici, încît i-au adus într-o singură căciulă.

I-au predat pe amîndoi Ivanovnei, al cărei soț descoperise bîrlogul cu pricina.

Femeia i-a dus în izbă și i-a băgat sub laviță, unde a așternut un cojocel. Era un locșor cald, ferit de curent.

Apoi le-a făcut două biberoane. A turnat lapte cald în două sticluțe, le-a astupat la gură cu niște cîrpe curate, și gata.

Cît era ziulica de mare, cei doi ursuleți ședeau tolăniți în culcușul lor, cu sticluțele în brațe. Mai trăgeau un pui de somn, mai trăgeau plescăind din limbă cîte o înghițitură de lapte, și creșteau văzînd cu ochii.

La început nu se încumetau să plece de pe cojocel, apoi prinseră curaj. O porniră mai întîi tîrîș pe dușumea, apoi de-a bușilea șontîc-șontîc, apoi de-a tumba — tot mai departe și mai departe de culcuș.

Crescînd, deveneau mai îndrăzneți.

Dar, într-o zi, unul din ursuleți mai că era să moară de spaima ce-o trăsese din pricina unor găini. Afară se lăsase un ger de îngheța corbul în zbor, de aceea gospodina aduse găinile în izbă ca să nu pățească la fel. De cum le aduse, ursulețul despre care-i vorba se rostogoli de sub laviță ca să le vadă mai de aproape. Cocoșului atîta i-a trebuit. Într-o clipă era asupra lui, și dă-i! Dă-i și omoară-l! Cu ciocul îl ciupea, cu pintenii îl bătea și nici că-l lăsa.

Striga ursulețul ca din gură de șarpe, neștiind ce să facă să scape de vrăjmaș. Cu lăbuțele amîndouă, ca un om, își acoperise ochii și striga. Abia l-au scăpat de cocoș, de clonțul și ghearele acestuia. L-au luat în brațe, dar vrăjmașul de cocoș sărea după el ca un cîine. I se părea că prea puțin l-a scărmănat... După aceea, trei zile n-a mai ieșit bietul ursuleț de sub laviță. Credeau toți că și-a dat duhul, dar nu, a scăpat cu bine.

Spre primăvară ursuleţii s-au mai înălţat, s-au făcut mai voinicuţi. În vară erau cît ditai motanul, apoi cît un căţelandru mai măricel. Şi ce poznaşi erau! Ba dădeau iama prin oalele gospodinei, ba-i ascundeau furca pentru oale, ba-i stîrneau puful de prin perine, de plutea prin toată casa. Tot sub picioarele femeii îşi găseau de lucru şi se zbenguiau, de nu mai putea din pricina lor.

Aşa încît Ivanovna începu să-i mai alunge din izbă.

Jucaţi-vă, afurisiţilor, pe uliţă! le-a zis. Acolo puteţi face pozne cît vă încape pielea. Stricăciuni mai mari n-aveţi cum pricinui, iar de cîini o să vă apăraţi cu labele sau o să vă ascundeţi cum ştiţi voi.

Astfel au început ursuleţii să-şi petreacă vremea pe-afară. În pădure nici prin gînd nu le dădea să fugă.

Gospodina Ivanovna le ţinea loc de ursoaică-mamă, iar izba le era bîrlog. Dacă-i supăra sau îi speria cineva, fugeau numaidecît în casă şi se ascundeau sub laviţă, pe cojocelul lor.

Gospodina îi întreba uneori:

— Ce poznă aţi mai făcut pe-afară, năzdrăvanilor?

Tăceau chitic amîndoi, că doar nu ştiau să vorbească, şi se ascundeau unul în spatele celuilalt, clipind şiret din ochişorii lor căprui.

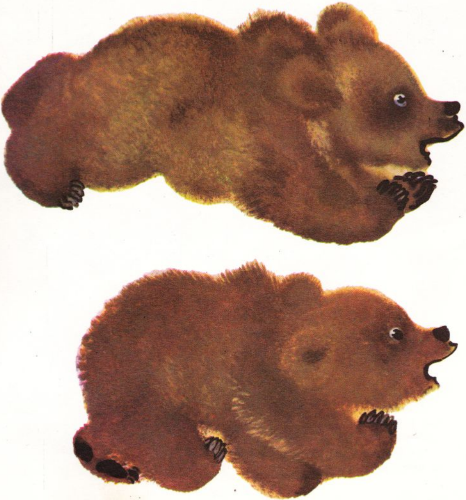

Ivanovna le mai dădea cîte una la spate, fiindcă ştia că pozna e gata făcută. Aşa şi era.

Nu trecea o oră că şi apăreau în uşă vecinii, cu jalba:

— Fiarele tale, Ivanovna, mi-au pus pe fugă toţi puii din curte. Trebuie să alerg prin tot satul acum, ca să-i adun.

— Joiana noastră nu mai dă lapte de ieri. I-a pierit laptele după sperietura trasă cu afurisitele tale de sălbăticiuni.

— De frica lor, oile noastre nu mai intră în ţarc...

Şi altele, pozne peste pozne.

A plesnit din palme biata Ivanovna:

— Of, de s-ar îndura odată careva să-mi ia urşii ăştia de pe cap! Nu mai pot de cîte pătimesc cu ei!

Într-una din zile am plecat la vînătoare şi am poposit în satul acela. Oamenii mi-au povestit despre cei doi ursuleţi. M-am dus să-i văd.

Dînd cu ochii de Ivanovna, am întrebat-o:

— Unde-s ursuleţii tăi?

— Zburdă pe-afară, îmi răspunse ea.

Ies în curte, mă uit prin toate ungherele — nimic, nici urmă de ursuleţi.

Dar, deodată — păzea! — la o palmă de nasul meu trece vîjîind, de sus, o cărămidă şi, zdup în pămînt!

Am sărit în lături, m-am uitat spre acoperiş. Poftim, unde erau ursuleţii!

Şedeau amîndoi pe coama casei şi îşi făceau de lucru cu coşul de fum: îl desfăceau cărămidă cu cărămidă... Luau apoi cărămizile şi le dădeau drumul în jos, pe panta de şindrilă a acoperişului. Ele alunecau fîşîind, iar ursuleţii aplecau capetele într-o parte ca să asculte fîşîitul acesta, căci tare le mai plăcea. Unul din ei scoase chiar limba de plăcere, ascultînd.

Ivanovna i-a alungat numaidecît de acolo şi le-a tras cîteva, ca să ţină minte.

Numai că în seara aceleiaşi zile mai veniră nişte vecini cu jalba: ursuleţii au mai stricat coşurile încă la vreo trei case, ba chiar le-au astupat cu cărămizi. Cînd au dat gospodinele să aprindă focul în sobe, fumul, neputînd răzbi prin coş, a prins a năvăli valuri-valuri în casă...

Iată ce pozne făceau ursuleţii.

CÎND ȚI-E FOAME, ÎNVEȚI SĂ VORBEȘTI

Ania era pictoriță și tare îi mai plăceau păsărelele. Toți cunoscuții știau asta și îi aduceau în dar tot felul de zburătoare. Ba o stăncuță, ba o coțofană mică. Cineva i-a adus odată un graur.

Numai că graurul acela era pui. Nu știa nici să zboare, nici să mănînce singur. Avea niște aripioare scurte, răsfirate într-o parte și alta, un cioculeț galben. Deschidea ciocul, dădea din aripioare și cerea să i se pună ceva de mîncare în cioc. De înghițit, știa și singur să înghită.

Ania îl hrănea zicînd:

— Ți-e foame, hai! Ți-e foame!

După ce îl sătura bine, se ducea la treburile ei.

Dar abia se apuca de treabă, că iar îl auzea pe graur țipînd de foame. O chema iar.

— Ești un rău, îi spunea Ania. Nu mă lași să lucrez. N-am timp de tine, mîncăciosule! Ești un rău!

Și iar îi dădea de mîncare, ba îmbiindu-l înțelegătoare cu: „Ți-e foame, hai! Ți-e foame!“ ba mustrîndu-l supărată: „Ești un graur rău! Ești un rău!“

Și iată că graurul învăță să vorbească.

Într-una din zile, aducîndu-i hrana, numai ce-l auzi:

— Foa-me! Foa-me!

Tare să mai miră Ania!

De atunci, nici că mai ciripea în păsăreasca lui, ci îndată ce i se făcea foame, îl auzeai zicînd:

— Foa-me! Foa-me!

Iar dacă era lăsat să aștepte prea mult, striga supărat:

— Ești un rău! Ești un rău!

Odată, Ania picta în fața ferestrei, iar graurul se învîrtea în preajma ei. Ba se uita ce face dînsa, ba ciugulea vopseaua, ba încerca să-i fure creionul. Într-un cuvînt, n-o lăsa o clipă în pace.

Ania deschise fereastra și îi spuse:

— Du-te și te mai plimbă pe-afară.

Și graurul zbură pe fereastră în curte.

Ania picta mai departe, dar cu un ochi îl urmărea pe graur, să vadă ce are de gînd să facă.

În curte sînt tot felul de lucruri vrednice de interes.

Iată, aude graurul un ciripit venind de aproape. O vrabie își hrănea puișorii. I se făcu și lui foame.

Veni în zbor lîngă vrabie, își răsfiră aripioarele, deschise ciocul și strigă:

— Foa-me! Foa-me!

Vrabia îi dădu un clonț în frunte și își luă zborul.

— Eşti un rău! Eşti un rău!

Omul se sperie, desfăcu palma şi scăpă pasărea din mînă.

Venind acasă, povesti tuturor ce minunăţie văzuse: Auziţi, o pasăre care să vorbească omeneşte!

Aflînd cele întîmplate, vecinii o înştiinţară pe Ania.

Şi, împreună cu ea, porniră în căutarea graurului.

Văzîndu-şi stăpîna, graurul se burzului la dînsa:

— Eşti un rău! Eşti un rău!

— Mie, rîse Ania, ai interesul să-mi spui doar „Foa-me! Foa-me!“

Apăru și motanul Valentin, din vecini. Traversa liniștit curtea. Graurul îi ațînu calea. Țopăia în fața motanului strigînd:

— Foa-me! Foa-me!

Trebuie spus că în ajun motanul Valentin mîncase bătaie fiindcă se luase după niște pui, așa încît nu mai avea ochi să vadă o pasăre.

Supărat că nu i se dă nici o atenție, graurul se duse la dulăul curții.

CUPRINS

DE CE L-AU PORECLIT PE MUSTAȚEL . . .
MUSTAȚEL 5
MAMA CREDE CĂ MUSTAȚEL E ÎNCĂ MIC 8
DE CE MUSTAȚEL NU MAI VÎNEAZĂ PĂSĂRI . 13
COȚOFANA 17
PUFUȘOR ȘI PĂSĂRELELE 34
PUII DE VULPE 36
TOMUȚ 38
CUM A ÎNVĂȚAT TOMUȚ SĂ ÎNOATE . . . 40
PAȚANIA LUI TOMUȚ 42
VISELE LUI TOMUȚ 44
TOMUȚ IESE BASMA CURATĂ DINTR-O
ÎNCURCĂTURĂ 47
NIKITA E DOCTOR 48
URSULEȚII 51
CÎND ȚI-E FOAME, ÎNVEȚI SĂ VORBEȘTI . . . 58

Dulăul dormea, sforăind uşurel.

Sub nasul său se afla strachina cu mîncare, iar pe strachină se preumblau nişte muşte.

Graurul n-a învăţat încă să prindă muştele, iar mîncarea dulăului nu-i era pe plac.

Se opri deci lîngă nasul acestuia, strigînd:

— Foa-me! Foa-me!

Cîtăva vreme dulăul îşi văzu de somnul său, apoi deschise ochii şi — ham!

Tare se mai sperie graurul.

Îşi luă zborul, ţipînd:

— Eşti un rău! Eşti un rău!

Vecinii care veneau pe la Ania obişnuiau să aducă şi cîte ceva graurului ei.

Se minunau că pasărea a învăţat să vorbească, voiau s-o audă şi dînşii.

Într-o zi, veni la Ania o vecină:

— Unde ţi-i graurul, că i-am adus ceva bun de mîncare.

Ania îl strigă:

— Foa-me! Foa-me! Unde eşti, mîncăciosule?

Graurul nicăieri.

Au început să-l caute — nu l-au găsit.

Iată ce se întîmplase cu el.

Începuse să plouă, iar odată cu ploaia răbufnise şi o pală de vînt. Graurul se plimba în vremea asta prin curte. Vîntul răscolea şi învîrtejea pe sus nisipul, frunzele, crenguţele uscate. Graurul se sperie şi îşi luă zborul. Nu spre casă, nici spre vreo curte vecină sau spre pădure. Ci, orbeşte, încotro vedea cu ochii. Peste un timp coborî pe o cărare. Nici el nu ştia unde se află. Fără îndoială că s-ar fi rătăcit şi ar fi uitat drumul înapoi, dacă nu dădea un trecător peste el.

Mergînd pe cărare, acesta văzu pasărea care nu se clintea din loc şi îl lăsa să se apropie.

Ce-şi zise omul: „Îl prind, îl duc acasă şi îl pun într-o colivie ca să-mi cînte".

Iar graurul — sfîrr! şi i se aşeză pe pălărie. Omul puse numaidecît mîna pe el. Iar graurul, de colo:

Lei 21